

Overzicht activiteiten en vraagstukken VWS voor Long Covid

Thema	Betrokken directies, 1° is trekker	Toelichting
Deelprogramma ZonMw - Herstel en Nazorg	CZ, samen met PG en PDC	Deelprogramma ontwikkeld door ZonMw voor totaal 7,8M euro, op dit moment is daar nog 6,3M voor nodig (zie vraagstuk hieronder). Op dit moment worden aanvragen beoordeeld voor een call van 2.6M euro voor onderzoek naar: <ul style="list-style-type: none"> • onderliggende pathofysiologie van de klachten en aanknopingspunten voor behandeling • risicofactoren voor het krijgen van aanhoudende klachten • ontvangen herstel- en nazorg bij mensen met bewezen doorgemaakte COVID-19 die langdurig • klachten houden
Onderzoek RIVM	?? (Door CZ contact opgenomen)	Het RIVM doet onderzoek om meer te weten te komen over het aantal mensen dat langdurig last heeft van klachten na COVID-19, wat voor soort klachten dit zijn en of het bij bepaalde mensen vaker voorkomt. Er is contact met 5.1.2e over dit onderzoek, er wordt nog besproken of dit onderzoek gebruikt kan worden als eventuele centrale registratie (motie van Esch).
Multidisciplinaire richtlijn	CZ	Via ZonMw kunnen FMS, NHG en LAN in samenwerking met relevante (para)medische beroepsgroepen en patiëntenvertegenwoordiging werken aan het ontwikkelen van een multidisciplinaire integrale richtlijn COVID-19 nazorg en het inrichten van een proces om de richtlijn actueel te houden en toegankelijk voor professionals en patiënten.
Paramedische zorg – pakket verlengd	Z, samen met CZ	Voorwaardelijke toelating van paramedische herstellzorg verlengd tot 1 augustus 2022 met enkele wijzigingen. <ul style="list-style-type: none"> • De maximale termijn tussen de acute ziektefase en de verwijzing wordt verlengd van 4 naar 6 maanden. • De huisarts mag vanaf 1 juli ook doorverwijzen voor een tweede behandeltermijn. • Mensen die niet in aanmerking komen voor paramedische herstellzorg, mogen wel gebruik maken van de reguliere aanspraken paramedische zorg.
C-support	PG	C-support is per 1 oktober gestart met haar werkzaamheden om patiënten die langer dan drie maanden klachten houden te ondersteunen. C-support heeft als kerntaak om patiënten met COVID-19 en (medische) professionals te ondersteunen met de aandacht op de nazorg. C-support onderscheidt zich in de zorg voor COVID-19 patiënten met een integrale, domein overstijgende aanpak (het medisch domein, het domein van werk en inkomen en het (psycho) sociale domein).
Lotgenotencontact	PZo	"Het lotgenotencontact (en mogelijke financiering daarvan) loopt via directie PZo, 5.1.2e is hiervoor het goede aanspreekpunt." – Er is nog geen contact geweest met 5.1.2e over dit onderwerp
Specifiek voor zorgpersoneel	MEVA	5.1.2e 5.1.2e "Het onderwerp is op verzoek van de minister aan de hand van een 2-pager in de MR besproken, dit punt is dus al bij MEVA belegd."
Betrokkenheid bedrijfsartsen	MEVA / SZW	Op dit onderwerp is nog geen actie ondernomen, met de toezegging aan van Van Esch en het 10-puntenplan van D66 (wordt nader toegelicht bij groeiende belangstelling) lijkt hier wel aandacht voor te moeten zijn.
Steunpunt Coronazorgen	?	Een digitaal Informatie- en Verwijscentrum (IVC) met informatie, tips en doorverwijzingen voor iedereen om je beter te voelen tijdens de crisis. De onderwerpen gaan over mentale gezondheid, in het bijzonder als je het emotioneel zwaar hebt door de gevolgen van het coronavirus. Bijvoorbeeld als je zelf COVID-19 hebt (gehad), geldproblemen hebt of als je stress of angst voelt. Het Steunpunt Coronazorgen is opgezet door ARQ Nationaal Psychotrauma Centrum en het RIVM, de opdracht komt van VWS, en blijft (minstens) bestaan tot oktober 2022.
Psychosociale ondersteuning zorgverleners	PG (?)	"Via VWS (directie PG) is de opdracht gegeven aan 5.1.2e voor de zorgverleners psychosociale ondersteuning te bieden." Wat hier de laatste stand van zaken is, is mij onbekend.

Landelijke belangstelling / urgentie

In het nieuws en vanuit het veld is er groeiende belangstelling voor long Covid. Zo staat het op de kennisagenda van de FMS en de NHG en wordt het vaker in het nieuws besproken. Ook zijn zeer recent de eerste bevindingen van het Long Covid onderzoek van het RIVM gedeeld, hieruit blijkt dat ook jongeren met milde klachten in de acute fase een reëel risico lopen op long covid.

"In het longcovidonderzoek van het RIVM geeft een op de drie aan dat die klachten zo ernstig zijn dat ze niet meer kunnen werken. Van de ruim 1700 deelnemers geeft opvallend genoeg 95 procent aan kort na besmetting alleen last te hebben gehad van milde klachten. ... Volgens viroloog 5.1.2e en andere experts heeft het kabinet lange tijd te weinig aandacht gegeven aan de gevaren van langdurige covid."

[WHO/Europe | Coronavirus disease \(COVID-19\) outbreak - New policy brief calls on decision-makers to support patients as 1 in 10 report symptoms of "long COVID"](#)

['Acht op tien bedrijfsartsen kunnen werknemer met long covid niet goed helpen' | NOS](#)

[Oproep om erkenning, gecoördineerd onderzoek en behandeling langdurige covid - Petities.nl](#)

[Ministers: druk op huisartsen; mogelijk gevolgen voor vakanties | NOS](#)

['Jongeren lopen reëel risico op long covid, ook na milde infectie' | NOS](#)

Toezeggingen + moties

Ook in de politiek worden er in toenemende mate vragen gesteld over long covid en in hoeverre dit wordt meegenomen in het opstellen van beleid. Ook is er al meermaals een oproep gedaan tot erkenning van de patiënten en het ziektebeeld long covid, het is toegezegd aan het lid van Esch om hier in de volgende stand van zakenbrief op terug te komen. Daarnaast heeft van Esch ook een motie ingediend over de centrale registratie en onderzoeken van hoeveel mensen kampen met long covid, hiervoor wordt nog een gesprek gevoerd met het RIVM of dit hiervoor gebruikt zou kunnen worden.

Een andere toezegging is gedaan naar aanleiding van het 10-puntenplan van D66, zie link. De minister heeft toegezegd hier voor Prinsjesdag op te reageren. In dit 10-puntenplan wordt o.a. erkenning gevraagd voor het ziektebeeld, wordt het verzoek gedaan om in gesprek te gaan met de zorgprofessionals, meer onderzoek te doen en lotgenotencontact te bevorderen. Voor een goede reactie dient VWS breed actie te worden ondernomen.

[D66 — Extra hulp voor mensen met langdurige klachten door corona](#)

Lopende vraagstukken

Trekkersrol:

In het BTC is besproken dat er een VWS-breed team moet komen dat zich ontfermt over het onderwerp long covid, een belangrijke vraag is wie hierin de trekker zal zijn. Bij CZ zijn wij van mening dat het logischer zou zijn als dit bij PG zou worden belegd doordat long covid een zeer brede problematiek kent, bijvoorbeeld het psychosociale aspect waarvoor C-support is opgericht. Er zijn onmiskenbaar onderdelen die voor CZ zijn, zoals de mogelijke inrichting in het zorgstelsel en het onderzoek naar de juiste behandeling. Daarom blijven wij aangehaakt en ons steentje bijdragen op deze onderwerpen. Er wordt momenteel veel naar elkaar gekeken waarbij het ontbreekt aan een verantwoordelijkheidsgevoel en wordt werk relatief makkelijk over de schutting gegooid, bijvoorbeeld kamervragen, wat nu ook leidt tot frictie tussen de directies. De rest van de directies zijn van mening dat de trekkersrol voor CZ is weggelegd, CZ wordt ook redelijk in deze hoek gedrukt momenteel.

Financiën:

Ondanks de groeiende belangstelling voor het onderwerp long covid blijft het een zeer grote uitdaging om voldoende budget bij elkaar te krijgen voor bijvoorbeeld het onderzoek door ZonMw. De laatste stand van zaken is dat er tot op heden 'slechts' 1.5M is gerealiseerd van de benodigde 7.8M voor het deelprogramma Herstel en Nazorg. De claim is meermaals door min. Fin afgewezen omdat er sprake zou zijn van nieuw beleid. Het is nu opnieuw opgenomen in de augustusbrief maar de kans is zeer aannemelijk dat er verder geëscaleerd dient te worden om dit geld vrij te spelen. Er is ook al contact met de directies PG en PDC om dit geld te verzamelen maar daar zit vooralsnog weinig progressie in, hierin wordt opnieuw vaak naar CZ gekeken om het te organiseren.